

AVOIN TIEDE
JA TUTKIMUS

Työryhmien väliaikaraportit 31.10.2014

Avoimuuden politiikat tutkimusympäristöissä

Julkaisujen avoimen saatavuuden edistäminen

Oikeuksien hallinta

Tietomalli

Vaikuttavuus selvitys

Avoimuuden politiikat tutkimusympäristöissä

Jäsenet

- *Pentti Aspila*, MTT (puheenjohtaja)
- *Sinikka Eskelinen*, Oulun yliopiston tutkimuspalvelut
- *Jussi Heino*, Tilastokeskus
- *Susanna Näreaho*, Metropolia
- *Juho Nurmi*, Työterveyslaitos
- *Marko Peura*, Helsingin yliopisto
- *Mari Riipinen*, Turun yliopisto
- *Leena Jukka*, CSC–Tieteen tietotekniikan keskus Oy (sihteerinä)
- *Jaana Backman*, Itä-Suomen yliopisto
- *Antti Väihkönen*, Suomen Akatemia

Toimeksianto

Kirjoittaa lyhyt selvitys, jossa ensin esitellään julkisin varoin tuotettujen tutkimusinfrastruktuurien käyttöpolitiikkojen nykytilaa ja sen jälkeen esitetään ehdotus siitä, millainen yhteinen käyttöpolitiikan peruslinjaus palvelisi avointa tiedettä ja tutkimusta sekä ehdotetaan linjauksen sopivia toimenpiteitä.

Työryhmän työssä vastattavia kysymyksiä ovat:

- 1) Mitkä ovat palvelut ja miten niitä pääsee käyttämään (politiikat ja käyttöluppamenettelyt)?
- 2) Miten resurssien jako (jos on) on toteutettu (periaatteet, prosessit)?
- 3) Miten tutkimustulosten hallinta on toteutettu (politiikat, palvelut, arkistointi)?

Työ rajautuu vain niihin julkisin varoin tuotettuihin tutkimusinfrastruktuureihin, joiden käyttöön on laajempaa kiinnostusta.

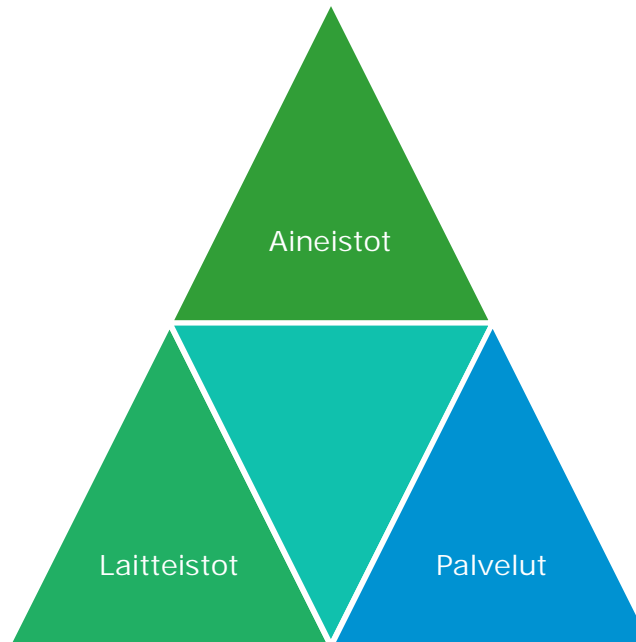
Nykytilanne

Keskusteltu työryhmän tähän mennessä koostamista tutkimusinfrastruktuureihin liittyvistä käyttöpolitiikoista. Yhteenvedona todettu, että tutkimusinfrastruktuureista löytyy kyllä runsaasti kuvauksia, mutta vähemmän tietoa käyttöpolitiikoista ja -ehdoista.

Selvityksen rakenne:

1. luku "Käyttöpolitiikkojen nykytila"

- Päätettiin käyttää jakoa aineistointensivisiin, laitteistointensivisiin ja palveluintensivisiin infrastruktuureihin, ja ottaa selvityksessä huomioon, että lähes kaikki tutkimusinfrastruktuurit koostuvat näistä kolmesta komponentista. Selvityksessä kirjataan infrastruktuuri pääasiallisen komponentin otsikon alle. Pyritään rajaamaan tarkastelu noin 10 "tyyppi-infra" eli valitaan laajempaa joukkoa edustavia infrastruktuureita lähempään tarkasteluun. Kerätään tieto siitä, miten kyseessä olevaa infrastruktuuria pääsee käyttämään ja mitä käyttö mahdollisesti maksaa ja mitä maksu kattaa.

- Laitteistoinfrastruktuurit:
 - o työryhmä Sinikka ja Marko poimivat esimerkit isoista laitteistoista, ES-FRI-hankeista ja
 - o työryhmä Pentti+ muut tuovat esille esimerkkejä pienemmistä, organisaatiokohtaisista infroista. Tähän liittyy TUHA-verkoston keräämät organisaatiokohtaiset tutkimusinfrastruktuuriselosteet <https://confluence.csc.fi/pages/viewpage.action?pageId=42796084>
- Aineistoinfrastruktuurit:
 - o Jussi ja Juho (Luvanvaraiset aineistot)
- Palveluinfrastruktuurit:
 - o Pirjo-Leena ja Leena (OKM:n tarjoamien palveluiden yleinen kuvaus ja CSC:n laskentapalvelut, Valtori, Tutkimusneuvosto) ja
 - o Mari (Biopankki)
- Antti on jo koostanut Akatemian näkemystä ja Susanna koostaa AMK:ien käyttöpolitiikat jatkoa varten.

2. luku "Avoimuuden yleiset periaatteet", johon johdattele EU:n komission Charter for Access -dokumentista. Kyseinen versio löytyy osana EARTO:n (European Association of Research and Technology Organisations) uutiskirjettä 3/2014 ja on saatavilla myös alla olevan osoitteen kautta: http://www.earto.eu/fileadmin/content/04_Newsletter/Newsletter_3_2014/13_may_Draft_European_Charter_for_Access_to_Research_Infrastructures.pdf

3. luku "Avoimuuden edellytykset", johon kootaan ryhmän näkemys siitä, miten avoimuuteen päästään.

Työlista

Luonnostekstit valmiina perjantaihin 31.10.2014 mennessä. Sihteeri kokoaa kaikille jaettavan paketin ennen seuraavaa kokousta 6.11.2014 klo 13–15

Liittymiä muihin työryhmiin

Oikeuksien hallinta -työryhmän kanssa saattaa olla tarvetta selvittää käyttöehtoja

Julkaisujen avoimen saatavuuden edistäminen

Jäsenet

- *Pekka Olsbo*, Jyväskylän yliopisto (puheenjohtaja)
- *Tiina Jounio*, Oulun yliopiston kirjasto
- *Kimmo Koskinen*, Helsingin yliopiston kirjasto
- *Virve Mertanen-Halinen*, Työterveyslaitos
- *Jarmo Saarti*, Itä-Suomen yliopiston kirjasto
- *Jyrki Hakapää*, Suomen Akatemia
- *Jessica Parland-von Essen*, Brages Pressarkiv
- *Jyrki Ilva*, Kansalliskirjasto (sihteeri)
- *Arja Tuuliniemi*, Kansalliskirjasto
- *Johanna Lilja*, TSV

Tehtävät

Työryhmän tehtävä voidaan jakaa viiteen osioon:

1. Selvitetään rinnakkaistallennuksen tilanne Suomessa ja katsaus Euroopan tilanteeseen käytännössä.
2. Laaditaan ehdotus Suomen toimenpiteiksi avoimen yhteistyömallin luomiseksi. Tämä kattaa ehdotukset kattavasta politiikasta, vastuista sekä siitä, miten yhteinen koordinointi julkaisujen avoimuuden käytäntöön viemiselle järjestetään sekä tarvittavista rahoituksen järjestelyistä.
3. Täsmennetään tarvittavat periaatteet: lisenssisuositus, rajapintasuositus, embargoajan tarkennus, tietomalli.
4. Luodaan konsepti sille miten julkaisut, data ja menetelmät voidaan hallita "julkaisuina", ja niitä voidaan kytkeä yhteen luomalla järkeviä viitteitä.
5. Ehdotetaan miten tutkimusrahoittajat, tiedekustantajat ja tiedeseurat tuodaan mukaan pysyvään toimintamalliin.

Työssä hyödynnetään TTA-hankkeen Tiedon saatavuus -työryhmän tuloksia ja suosituksia.

Työn tuloksena syntyy selvitys, joka kattaa yleisen tilannekuvan sekä ehdotuksen Suomen toimenpiteistä ja tarvittavista periaatteista.

Työskentely

Työryhmä on toistaiseksi pitänyt yhden koko työryhmän jäsenistön kattavan kokouksen. Kokouksessa käytiin läpi työryhmän tehtävänantoa ja luotiin taustaa työskentelylle – ja koko ATT-hankkelle.

Sami Niinimäki OKM:sta piti kokouksen yhteydessä laajahkon esityksen ATT-hankkeen taustoista ja Opetus- ja kulttuuriministeriön toiveista ja odotuksista hanketyöskentelylle. Myös Suomen akatemian rooli hankkeen kokonaisuudelle on merkittävä. Keskeisen tutkimusrahoittajan roolia käytännön toimintamallien luojana ei voi liikaa korostaa. Akatemian näkemyksiä ja tavoitteenasettelua hankkeelle esitteli kokouksessa Jyrki Hakapää. Hakapään mukaan viime vuonna 24 % Akatemian rahoittamista tutkimuksista julkaistiin avoimina, tavalla tai toisella. Määrää pyritään kasvattamaan muun muassa tukemalla APC-rahoitusta hankkeille. Akatemian linjana on kuitenkin suosia vihreää linjaa – rinnakkaistallentamista.

Rahoitus onkin yksi merkittävimpiä haasteita Open Accessin tukemisessa. Vaikka avoin julkaiseminen lisääntyy, eivät kirjastot voi noin vain nykytilanteessa lopettaa jatkuvien julkaisujensa tilauksia. Tämä johtaa, ainakin väliaikaisesti, lisääntyviin kustannuksiin ja tupla-, jopa triplakustannuksiin avoimeksi ostettujen aineis-

tojen osalta. Suomessakin on syytä pohtia keskitettyjen APC-rahastojen perustamista mm Norjan mallin mukaan.

Jyrki Ilva ja Johanna Lilja ovat tehneet selvityksen kotimaisten lehtien rahoituksesta Avoin saatavuus -työryhmän raporttiin sisältyneen tehtävänannon perusteella. Tämä selvitys toimii pohjana myös tämän työryhmän työskentelylle, kun pohditaan vaihtoehtoisia malleja kotimaisen julkaisutoiminnan avoimuuden tukemiselle.

Kimmo Koskinen on selvittänyt kansainvälisiä Open Access -verkostoja ja esitteli tuloksia työryhmälle. Kansainvälinen yhteistyö ja verkostojen hyödyntäminen ovat aivan keskeisiä toimintamalleja avoimuuden lisäämisessä.

Pekka Olsbo osallistui RECODE-hankkeen viimeiseen työpajatyöskentelyyn Amsterdamissa ennen hankkeen lopullista tutkimusdatan avoimuuteen liittyvän EU-suosituksen julkaisemista tammikuussa 2015. Olsbon raportti julkaistaan osana työryhmäraporttia.

Työryhmän tehtävä linkittyy ainakin vaikuttavuutta ja oikeuksien hallintaa tutkivien työryhmien työskentelyyn.

Työlista

Alustavasti ehdotettiin seuraavia alatyöryhmiä:

Selvittää yleinen tilannekuva EU/Pohjoismaat/Suomi, ja vähän muualtakin

- Jyrki Ilva, Kimmo Koskinen, Pekka Olsbo

Laatia ehdotus Suomen toimenpiteiksi avoimen yhteistyömallin luomiseksi sisältäen kattavan politiikan, vastuiden määrittelyn, koordinaation ja rahoituksen järjestely

- Jyrki Ilva, Jyrki Hakapää, Johanna Linja, Jessica Parland-von Essen, Jarmo Saarti, Pekka Olsbo

Lisenssisuositus, rajapintasuositus, embargoajan tarkennus, tietomalli,

- Jyrki Ilva, Arja Tuuliniemi, Pekka Olsbo, Tiina Jounio. Mukaan kutsutaan konsulttoimaan myös tekninen apuryhmä rajapintoihin liittyen: Joonas Kesäniemi, Matti Lassila ja Kansalliskirjaston edustaja

Konsepti sille, miten data, julkaisut ja menetelmät voidaan hallita kokonaisuutena

- Jessica Parland-von Essen, Kimmo Koskinen, Jyrki Ilva

Toimintamalli, jossa mukana rahoittajat, kustantajat ja tiedeseurat

- Johanna Lilja, Jyrki Hakapää, Virve Mertanen-Halinen, Arja Tuuliniemi, Jarmo Saarti

Työskentely yleensä

Pyritään tuomaan materiaalit wikiin. Pienryhmän sisällä voi tuottaa aineistoa muutenkin. Työskentelymetodit ja alustat vapaasti valittavissa

Aineistot kommentoitavaksi 3 pv ennen työryhmän kokousta työryhmän Wiki-alustalle.

Työryhmän puheenjohtaja ja sihteeri tapaavat 3.11. ja rakentavat tarkemman suunnitelman loppuvuoden työskentelystä.

Oikeuksien hallinta

Jäsenet

- *Viveca Still*, opetus- ja kulttuuriministeriö (puheenjohtaja)
- *Pirjo Kontkanen*, Helsingin yliopisto
- *Maria Reh binder*, Aalto-yliopisto
- *Leena Jukka*, CSC–Tieteen tietotekniikan keskus Oy (sihteeri)
- *Pekka Heikkinen*, Kansalliskirjasto

Toimeksianto

Aikataulu: 1.9.–31.12.2014

Tavoite

Luoda yleiskuvaus tutkimusaineistojen oikeuksienhallintaprosessista ja aineistojen avaamiseen liittyvistä reunaehdoista ja tehdä ehdotuksia oikeuksia koskeviksi toimenpiteiksi, joilla voidaan parantaa havaittuja epäkohtia aineistojen avaamisessa.

Tehtävät

- 1) laatia kuvaus siitä, mitä tutkijan, yliopiston ja aineiston säilyttäjän on otettava huomioon, kun selvitetään tutkimusaineistoihin liittyviä oikeuksia.
- 2) kommentoida Käsikirjaa ja tuottaa Käsikirjaan nykytilanteeseen sopivaa ohjeistusta oikeuksien hallinnasta
- 3) esitetään jatkotoimenpiteitä oikeuksien hallinnan selventämiseksi tutkimusryhmissä, yliopistoissa ja muissa toimijoissa. Nämä jatkotoimenpiteet ehdotetaan Tiekartalle myöhemmin toteutettaviksi.

Rajaus

Ryhmä ei tuota erillistä raporttia, vaan kirjoittaa Käsikirjaa ja Tiekarttaehdotuksia.

Nykytilanne

Laadittu oikeuksienhallintaprosessi, jossa kuvataan, mitä tutkijan, yliopiston ja aineistojen säilytysorganisaation on otettava huomioon oikeuksien hallinnassa aineistojen avoimuuden edistämiseksi. Prosessi ei kuvaa sitä, miten se käytännössä tapahtuu, vaan tämä jätetään organisaatiokohtaisesti ratkaistavaksi.

Pohdittu CC0-lisenssin sopivuutta Etsimen metatietojen julkaisuun. Suositellaan CC0:aa, mutta metatietojen kirjaajalle kerrottava, että tällä lisenssillä aiotaan julkaista.

Pohdittu CC 4.0 -lisenssiperheen käyttöä ATT-hankkeessa. Ei havaittu esteitä, etteikö lisenssiä voitaisi käyttää ATT-hankkeessa. Aalto-yliopiston tutkimuksen tukipalvelut on tehnyt yhteistyössä lakimiestiimin ja auktorisoidun kielenkääntäjän kanssa OKM erityisavustuksella suomenkielisen käännöksen Creative Commons 4.0 -lisenssiperheestä, jotka ovat tärkeitä välineitä tutkimuksen ja tietoa-aineistojen avaamisessa. Creative Commons lisenssien käyttöä tieteessä ja tutkimuksessa esitellään Avoin tiede ja tutkimus foorumissa 25.11.2014.

Oikeuksienprosessin pohjalta on kommentoitu Tiekarttaa mm. ehdottamalla toimenpiteitä seuraaville vuosille, jotta tutkijat, organisaatiot ja aineistojen säilytysorganisaatiot voisivat toimia sujuvasti kuvauksen mukaan.

Pidetty neljä kokousta, joissa yhdessä oli vierailijana Tietomallityöryhmän puheenjohtaja Suvi Remes esittelemässä heidän työtään ja pohdintoja kuvailuaineistojen "julkaisuputkista". Keskusteltiin julkaisuputkien ja oikeuksienhallintaprosessin liittymistä. Lisätietoa täältä:
<https://confluence.csc.fi/display/ATT/Kuvailutietojen+avaaminen>

Työlista

Tuotetaan sisältöä Käsikirjaa.

Selvitetään, minkälaisia toimivia käytäntöjä oikeuksien hallinnoimiseksi on jo olemassa esim. Yhteiskuntatieteellisellä tietoarkistolla, KDK:lla.

Keskustellaan seuraavien tahojen kanssa:

- Arja Tuuliniemi (Kansalliskirjasto). Hän voisi kertoa Suomen sopimustilanteen rajoituksista, mm. verrattuna britteihin (Ison-Britannian uusi tekijänoikeuslainsäädäntö, erityisesti kohta 29A Copies for text and data analysis for non-commercial research. Linkki kesällä voimaan tulleeseen lainsäädäntöön koskien mm. tutkimusta:
<http://www.legislation.gov.uk/ukdsi/2014/9780111112755>)
- Tieteentekijöiden liiton edustaja
- Sanna Haanpää (OAJ:n työmarkkinalakimies)

Liittymät muihin työryhmiin

Avoimuuden politiikat tutkimusympäristöissä, sillä käyttöpolitiikkoihin kuuluu oikeuksien hallinta.

Tietomallityöryhmä erityisesti metatietojen ohjeistuksen ja kehityksen osalta, sillä metatietoihin on voitava kirjata tekijät, omistajat, oikeuksien haltijat, jakelijat, rajoitukset (esim. salassapito määräaikaoinen)

Tietomallityöryhmä

Jäsenet

- *Suvi Remes*, CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy (puheenjohtaja)
- *Miika Alonen*, CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy (sihteeri)
- *Pauli Assinen*, Helsingin yliopiston kirjasto
- *Juha Hakala*, Kansalliskirjasto
- *Liisa Hallikainen*, Lapin korkeakoulukirjasto
- *Marja Hassinen*, Itä-Suomen yliopisto
- *Heikki Helin*, CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy
- *Anu Kantola*, Metsäntutkimuslaitos
- *Markku Niemi*, Helsingin yliopisto
- *Osma Suominen*, Kansalliskirjasto

Tehtävä

Työryhmän selvitystyön tavoitteena on luoda pohjaa niille toimenpiteille, jotka edistävät tutkimusaineistojen löydettävyyttä, käyttöä ja avoimuutta niihin liittyvien metatietojen ja kuvailun avoimuutta, laadukkuutta, kattavuutta ja saatavuutta kehittämällä.

Tiivistetysti työryhmä

- selvittää tutkimusaineistojen metatietojen yhtenäistämisen mahdollisuuksia ja toisaalta tapoja ja menetelmiä hallita erilaisia tarpeita. Työssä hyödynnetään Tutkimuksen tietoaineistot -hankkeessa kehitettyä Minimimetatietomallia ja selvitetään mahdollisia tarvittavia laajennoksia malliin sekä soveltamisoheja ja hallintaprosesseja määritysten käyttöönottoon.
- tukee ja edistää tutkimuksen tulosten haku- ja hyödyntämispalveluiden kehittämistä sekä näiden toimintojen yhteentoimivuutta.
- osallistuu tutkimuksen tavoitearkkitehtuurin laatimiseen ja yhteismitallisuutta edistävien arkkitehtuurilinjausten ja yhteisten käytäntöjen luomiseen tutkimuksen tulosten tallentamiseen, jakamiseen ja julkaisuun, erityisesti metatiedon osalta.
- luo katsauksia vastaaviin kansainvälisiin kehityskulkuihin ja tarkastelee kansallisten metatietopalveluiden suhdetta kansainvälisiin palveluihin.

Työskentelystä tarkemmin

Työryhmän ensimmäisissä kokouksissa on katselmoitu olemassa olevia paikallisia ja kansallisia tutkimustieto- ja metatietojärjestelmiä, ja pohdittu palveluiden yhteensovittamista. Kansainvälisten palveluiden kartoitustyö on käynnistymässä.

Työssä on hahmotettu neljä eri metatietojen "julkaisuputkea", joissa kaikissa tavoitteena on julkaista yhteismitalliset tutkimusaineistojen kuvailutiedot kansallisessa tutkimusaineistojen hakupalvelussa. Kuvailutietojen yhteismitallisuus tarkoittaa yhteistä ymmärrystä kuvailuun käytetyn käsitteen ja sitä ilmentävän termin tai asianan merkityksestä. Työryhmän yhtenä tehtävänä onkin selvittää tähän liittyen koneluettavasti julkaistavien sanastojen ja luokitusten hyödyntämistä kuvailutiedon tuottamisen välineenä. Ajatuksena on, että kansallisina erikoisontologioina julkaisujen sanastojen avulla eri tieteenaloja edustavat tutkijat voivat löytää tutkimusaineistoja helpommin, kun hakusanoilla haettaessa haku-

palveluissa näytetään myös sanaston käsitesuhteisiin perustuvat mahdolliset suppeammat tieteenalakohtaiset tulokset.

Minimimetamalliin määritellyn tutkimusaineistoille yhteisen metatiedon lisäksi on siis tunnistettu tarve mahdollistaa tieteenalakohtaisia metatietoja ja kuvailua. Kokonaisuuden hallintaan olisi perusteltua kehittää hallittu tapa toteuttaa laajennokset olemassa olevaan kansalliseen malliin, eräänlainen "kuvailutietojen mallinnusmenetelmä". Työtä on pyritty konkretisoimaan tuomalla keskusteluun mahdollisia käyttötapauksia mallinnusmenetelmälle: ympäristö- ja ilmakehätieteen projekti SMEAR sekä kieliaineistojen metatietokatalogi META-SHARE.

Yhteisen tutkimusaineiston metatiedot määrittävän mallin ja laajennoksia mahdollistavan mallinnusmenetelmän ylläpito sekä niiden liitokset esimerkiksi kansalliseen ontologiapalveluun sanastojen julkaisupaikkana edellyttävät soveltamisohjeita käyttäjille sekä sovittuja hallinta- ja tukiprosesseja määritysten käyttöönottoon. Kartoittaessaan olemassa olevia järjestelmiä, tietovirtoja ja palveluita ja tarpeita, työryhmä selvittää myös niiden kontekstissa käytössä olevia hallintaprosesseja ja myös niissä havaittuja haasteita, esimerkiksi sanastojen tuottamisen osalta.

Työryhmän tehtäviin on listattu myös Avoimen tieteen ja tutkimuksen käsikirjan päivittämistyöhön osallistuminen.

Liittymät muihin työryhmiin

Työssä edellytetään huomioitavan pitkäaikaissäilytyksen eli Tutkimus-PAS-palvelun vaatimukset tutkimusaineiston metatiedolle; tiedon kulkua varmistaa pitkäaikaissäilytyksen edustaja työryhmässä.

Liitoksia on tunnistettu myös Kansallisen Digitaalisen Kirjaston tuottamiin määrityksiin, muun muassa käyttöoikeuksien metatietojen osalta keskustelua ollaan avaamassa.

ATT-työryhmistä liitos on tunnistettu Oikeuksien hallinta –työryhmään; metatietojen sisällyttämisestä syntyvässä olevaan oikeuksienhallintaprosessiin on keskusteltu. Lisäksi tietomallityöryhmää kiinnostavat Oikeuksien hallinta –työryhmän esitykset aineistojen lisensoinnista.

Lisäksi seurataan Tutkimuksen tuen ja hallinnan verkoston (TUHA) työryhmien työtä, erityisesti arkkitehtuurityön osalta.

Työskentelyä voi seurata ja keskusteluun osallistua osoitteessa <https://confluence.csc.fi/display/ATT/> >> Tietomallityöryhmä.

Vaikuttavuusselvitystyöryhmä

Jäsenet

- *Anssi Neuvonen*, VTT (puheenjohtaja)
- *Jukka Englund*, Helsingin yliopisto
- *Jukka Haapamäki*, opetus- ja kulttuuriministeriö
- *Elise Johansson*, Turun yliopisto
- *Aila Louhelainen*, Oulun yliopisto
- *Ulla Mäkeläinen*, opetus- ja kulttuuriministeriö
- *Anu Nuutinen*, Suomen Akatemia
- *Hanna-Mari Puuska*, CSC (sihteeri)
- *Tuija Sonkkila*, Aalto-yliopisto
- *Sirpa Thessler*, LYNET
- *Antti Tuomi-Nikula*, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- *Jyrki Ilva*, Kansalliskirjasto (asiantuntijana)

Työryhmän toimeksianto muokattuna

Aikataulu: Syyskuu 2014 – huhtikuu 2015
Loppuraportti ehdotuksineen valmis keväällä 2015.

Tavoite

Vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseksi selvitetään avoimen tieteen tuoman muutoksen vaikutukset: miten arviointiin tuodaan mukaan käyttöpuoli (lataukset, katselut, data ja menetelmäviittaukset), vertaisarvioinnin muutokset, sitaatiot uusin tavoin sekä altmetriikka. Kokonaisuus tulee hahmottaa niin julkaisujen, datan kuin menetelmien näkökulmasta. Selvityksen tuloksien kautta vaikutetaan myös kansainvälisellä tasolla, mm. OECD:n ja Komission suuntaan. Tällä hetkellä EU Komission OA-indikaattoreina on: OA-arkistojen määrä, OA-julkaisujen määrä, OA-politiikkojen määrä kun parempi olisi aitojen prosenttiosuuksien arviointi. OA-saatavuuden lisäksi pitäisi seurata hyödynnettävyyttä: miten onnistuu tekstin ja datan louhinta, millaisia ovat jatkokäytön ehdot, miten datan, julkaisun ja menetelmän kytkös on hoidettu, ja miten tuloksia hyödynnetään.

Tehtävät

Tehtävänä on selvittää kansainvälinen tilannekuva, sekä laatia ehdotus siitä, mitä seurantaindikaattoreita olisi syytä nostaa korkeakoulujen seurantaan avoimen tieteen ja tutkimuksen edistymisen seuraamiseksi, vaikuttavuuden arvioimiseksi sekä tarvittavien meritointimekanismien edistämiseksi. Tarvittavien linjausmuutosten ehdottaminen OECD:n ja EU:n suuntaan.

Tulos

Selvitysraportti, jossa ehdotus avoimuutta ja avointa käytettävyyttä mittaavien indikaattorien sekä niitä edistävien palvelujen ja kannusteiden käytöstä. Raportti toimii myös suomenkielisenä käsikirjana tutkimuksen avoimuuden ja hyödyntämisen indikaattoreista.

Nykytilanne

Työryhmä on valmistellut kommentteja ATT-tiekartan tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaaviin osioihin.

Työryhmä on hahmotellut selvityksen sisältöä. Selvitysraportissa on tarkoitus kuvata olemassa olevia tutkimuksen avoimuuden ja hyödyntämisen indikaattoreita sekä niiden hyödynnettävyyttä, läpinäkyvyyttä, luotettavuutta ja tietojen kerättävyyttä. Lisäksi kartoitetaan tarjolla olevia palveluja tutkimuksen avoimuuden, vaikuttavuuden ja näkyvyyden edistämiseen ja mittaamiseen Suomessa ja kansainvälisesti. Ryhmän työ on organisoitu näiden teemojen mukaisesti kahteen pienryhmään:

- 1) Indikaattorit
- 2) Palvelut

Työlista

- Kommentit ATT-tiekarttaan viimeistään 31.10.2015
- ATT-käsikirjan sisällön tuottaminen marras-joulukuussa 2015
- Indikaattoreiden ja palveluiden kuvaukset valmistuvat tammikuussa 2015.
- Tutkimusorganisaatioille lähetetään tammi-helmikuussa kysely indikaattoreiden ja palveluiden hyödyntämisestä.
- Johtopäätökset ja yhteenveto indikaattoreiden ja palveluiden käyttökelpoisuudesta valmistuu maaliskuussa 2015.
- Raportti julkaistaan keväällä 2015.

Liittymät muihin työryhmiin

Avoimuuden politiikat -ryhmän työtä hyödynnetään siltä osin kuin se liittyy esimerkiksi avoimuuden ja hyödyntämisen edistämiseen ja mittaamiseen tarkoitettujen palvelujen käyttöönottoon tutkimusorganisaatioissa.

Julkaisujen avoimen saatavuuden edistämisen selvitystyöryhmän työtä voidaan mahdollisesti hyödyntää julkaisujen avoimuuden indikaattoreiden osalta.

Selvitetään mahdollisuuksia yhteistyöhön muiden työryhmien kanssa tutkimusorganisaatioille lähetettävään kyselyyn liittyen.